

CYNGOR CYMUNED A LLANBEDR Y FRO CYNLLUN IAITH GYMRAEG		PETERSTON SUPER ELY COMMUNITY COUNCIL WELSH LANGUAGE SCHEME
Mae Cyngor Cymuned a Llanbedr y Fro wedi mabwysiadu'r egwyddor, wrth gynnal busnes cyhoeddus yng Nghymru, y bydd yn trin y Gymraeg â'r Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal. Mae'r cynllun hwn yn nodi sut y bydd y Cyngor yn gweithredu'r egwyddor honno wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yn Peterston super Ely.	1	Peterston super Ely Community Council has adopted the principle that in the conduct of public business in Wales it will treat Welsh and English on a basis of equality. This scheme sets out how the Council will implement that principle in the provision of services to the public in Peterston super Ely
Mae'r Cyngor yn cydnabod y gall aelodau'r cyhoedd fynegi eu barn a'u hanghenion yn well yn eu iaith ddewis, bod galluogu i ddefnyddio eu iaith ddewis yn fater o ymarfer da yn hytrach na consesiwn, a gall gwadiad o'r hawl hynny eu rhoi mewn sefyllfa anfanteisiol. Bydd y Cyngor felly yn cynnig i'r cyhoedd yr hawl i ddewis pa iaith i'w ddefnyddio wrth ymdrin a'r Cyngor	2	The Council recognises that members of the public can express their views and needs better in their preferred language, that enabling them to use their preferred language is a matter of good practice rather than a concession and that the denial of that right could place members of the public at a real disadvantage. The Council will therefore offer the public the right to choose which language to use in dealings with the Council.
Nod y Cyngor mewn perthynas â'r Cynllun hwn yw: - galluogi pawb sydd yn defnyddio gwasanaeth neu drafod gyda'r Cyngor neu'n cyfrannu at y broses ddemocrataidd i wneud hyn trwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg yn ôl dewis personol yr unigolyn. - hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gymuned.	3	In relation to this Scheme, the Council aims: - to enable everyone who receives or uses the Council's services or contributes to the democratic process to do so through the medium of Welsh or English, according to personal choice. - to encourage the use of the Welsh language in the community.
Ymhlith prif ddyletswyddau'r Cyngor mae: - ystyried materion cynllunio; - awgrymu gwelliannau yn ymwneud â phriffyrdd; - cydweithio â'r heddlu i ddiogelu'r gymuned; - rhoi cymorth ariannol i nifer o fudiadau gwirfoddol ac elusennol; - gofalu am seddau eistedd a byrddau arddangos cyhoeddus;	4	Amongst the Council's main duties are: - consider planning matters; - suggest improvements regarding highways; - work with the police to safeguard the community; - provide financial assistance for various voluntary organisations and charities; - look after public seating and notice boards; - appoint representatives to numerous local and

penodi cynrychiolwyr ar nifer o gyrff lleol ac allanol.		outside bodies.
Mae gan y Cyngor 8 aelodau etholedig, ac mae'r Clerc yn gweithio'n <i>rhan</i> amser. Nid yw'r clerc yn medru siarad Cymraeg. Mae nifer o grwpiau cymdeithasol, diwylliannol a chymunedol yn chwarae rhan flaenllaw ym mywyd yr ardal. Mae'r Cyngor yn gweithio i hyrwyddo datblygiadau cymunedol a gweithgareddau cymdeithasol gan ymateb i anghenion lleol er mwyn gwella safonau byw yn yr ardal.	5	The Council has 8 elected members, and the Clerk works <i>part</i> time. The Clerk is not a welsh speaker. There are a number of social, cultural and community groups that play a prominent part in the life of the community. The Council is working to promote community development and social activities and respond to local needs to improve the living standards in the area.
Polisïau a mentrau	6	Policies and initiatives
Wrth lunio neu ystyried polisïau a mentrau newydd, bydd y Cyngor yn: - asesu eu heffaith ieithyddol gan ofalu eu bod yn gyson â'r Cynllun Iaith; - hyrwyddo a hwyluso defnyddio'r Gymraeg pryd bynnag y bydd hynny'n bosibl, ac yn symud yn nes at weithredu'r egwyddor o gydraddoldeb yn llawn bob cyfle a ddaw; - ymgynggori â Chomisiynydd y Gymraeg ymlaen llaw ynglŷn ag unrhyw fwriad fyddai'n effeithio ar y Cynllun hwn, neu Gynllun unrhyw gorff cyhoeddus arall. Ni newidir y Cynllun hwn heb gytundeb y Comisiynydd ymlaen llaw; - sicrhau bod y sawl sydd yn ymwneud â llunio polisïau yn ymwybodol o'r Cynllun ac o gyfrifoldebau'r Cyngor o dan Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011; - sicrhau y bydd mesurau yn y Cynllun yn cael eu gweithredu wrth roi polisïau a mentrau newydd ar waith.		In devising new policies and initiatives the Council will: - assess their linguistic effect and ensure that they are consistent with the Welsh Language Scheme; - promote and facilitate the use of Welsh wherever possible and will move closer to implementing the principle of equality fully at every opportunity; - consult with the Welsh Language Commissioner in advance regarding proposals that will affect the scheme, or the scheme of any other public body. The scheme will not be altered without the Commissioner's agreement; - ensure that those involved in formulating policy will be aware of the Scheme, and of the Council's responsibilities under the Welsh Language Act 1993 and the Welsh Language (Wales) Measure 2011; - ensure that the measures contained in the Scheme are applied to new policies and initiatives when they are implemented.
Pan ymgynghorir â'r Cyngor ar geisiadau cynllunio, bydd y Cyngor yn annog ymgeiswyr i godi arwyddion dwyieithog ar safleoedd megis swyddfeydd, busnesau a siopau ac archfarchnadoedd drwy gyfeirio at natur ieithyddol yr ardal.		When the Council is consulted on planning applications, the Council will encourage applicants to erect signs bilingually in locations such as offices, businesses and shops and supermarkets by referring to the linguistic nature of the area.

○ Pan ymgynghorir â'r Cyngor ynglŷn ag enwau strydoedd, datblygiadau ac ystadau newydd bydd y Cyngor yn cefnogi defnyddio enwau dwyieithog.		○ When the Council is consulted on the naming of streets, developments and new estates, the Council will support the use of bilingual names.
Safonau ansawdd	7	Standards of quality
○ Bydd y Cyngor yn darparu gwasanaeth o'r un safon uchel ac yr un mor brydlon yn y ddwy iaith.		○ Services provided in English or Welsh will be of an equally high standard and equally prompt.
Ymdrin â'r cyhoedd sydd yn siarad Cymraeg	8	Dealing with the Welsh-speaking public
Gohebu ysgrifenedig (post ac e-bost) ○ Bydd y Cyngor yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg neu'r Saesneg. ○ Ni fydd ateb gohebiaeth trwy gyfrwng y Gymraeg yn achosi oedi. ○ Os derbynnir gohebiaeth yn y Gymraeg caiff ei ateb yn Gymraeg. ○ Bydd gohebiaeth yn dilyn sgwrs ffôn neu wyneb yn wyneb neu gyfarfod lle sefydlwyd mai'r Gymraeg yw dewis iaith person yn Gymraeg, er mae'n bosibl na chynhaliwyd y drafodaeth yn y Gymraeg. ○ Dechreuir pob gohebiaeth ag aelod o'r cyhoedd yn ei dewis/ddewis iaith lle bo hynny'n hysbys.		Written communication (mail and e-mail) ○ The Council will welcome correspondence in either English or Welsh. ○ Correspondence through the medium of Welsh will not in itself lead to any delay ○ Every letter received in Welsh will be answered in Welsh. ○ All correspondence following a telephone or face-to-face conversation in Welsh or a meeting where it was established that Welsh is the preferred language of the person, although the discussion may not have been held through the medium of Welsh, will be in Welsh. ○ All correspondence with a member of the public will be initiated in his/her preferred language if known.
Cyfathrebu dros y ffôn	9	Telephone calls
○ Gan nad yw'r Clerc yn siarad Cymraeg ar hyn o bryd, nid oes modd i'r Cyngor gynnig delio â galwadau yn Gymraeg yn y lle cyntaf. Ond pan fo aelod o'r cyhoedd yn dymuno siarad Cymraeg bydd y Clerc esbonio bod croeso i'r unigolyn barhau gyda'r alwad yn Saesneg neu anfon ei ymholiad yn Gymraeg trwy lythyr.		○ As the Clerk does not currently speak Welsh, the Council cannot deal with calls in Welsh from the outset. However when a member of the public wishes to speak Welsh the Clerk will explain that the individual is welcome to continue with the call in English or send in their enquiry in written form in Welsh.
○ Pan ddaw swydd y Clerc yn wag bydd y Cyngor yn ei hysbysebu gan nodi fod sgiliau dwyieithog yn dymunol er		○ When the Clerk's post becomes vacant it will be advertised confirming that bilingual skills will be desirable

mwyn i'r Cyngor allu cynnig gwasanaeth dwyieithog i'r cyhoedd.		so that the Council can offer a bilingual service to the public.
Cyfarfodydd cyhoeddus a drefnir gan neu ar ran y Cyngor	10	Public meetings organised by or on behalf of the Council
○ Croesewir cyfraniadau yn y Gymraeg neu'r Saesneg mewn cyfarfodydd cyhoeddus a gynhelir gan y Cyngor. Gwneir hyn yn glir yn y papurau sy'n galw neu'n hysbysebu'r cyfarfod.		○ Contributions are welcomed in either Welsh or English at public meetings held by the Council. This will be stated clearly in the notices that inform or publicise the meeting.
○ Bydd unrhyw gyfarfod cyhoeddus a gynullir i drafod y Gymraeg, addysg Gymraeg, treth y Cyngor neu wybodaeth am etholiad/isetholiad lleol yn ddwyieithog.		○ Any public meeting that is held to discuss the Welsh Language, Welsh medium education, Council Tax or any information regarding local elections/by-elections will be bilingual.
○ Bydd pob cyhoeddusrwydd am gyfarfod cyhoeddus o'r fath yn ddwyieithog.		○ All publicity for public meetings will be bilingual.
○ Os yw'n hysbys ar gychwyn y cyfarfod bod pawb sy'n bresennol yn siarad Cymraeg, cynhelir y cyfarfod yn Gymraeg.		○ If it is evident at the beginning of a meeting that all those present speak Welsh, the meeting will be held in Welsh.
○ Wrth gychwyn y cyfarfod, bydd y Cadeirydd yn dwyn sylw mynychwyr at wasanaeth cyfieithu ar y pryd pan fo ar gael.		○ At the start of the meeting, the Chair shall draw attendees' attention to interpretation services when available.
○ Bydd unrhyw ddeunydd ysgrifenedig megis taflenni neu sleidiau sy'n cael eu defnyddio mewn cyfarfod cyhoeddus sy'n trafod y Gymraeg, addysg Gymraeg, treth y Cyngor neu wybodaeth am etholiad/isetholiad lleol yn ddwyieithog.		○ Any written materials such as leaflets or acetates that are used in public meetings about the Welsh language, Welsh medium education, Council Tax or information about local elections/by-elections will be bilingual.
Cyfarfod arferol y Cyngor	11	Ordinary Council meetings
○ Bydd pob hysbysiad a Rhaglen o gyfarfodydd y Cyngor yn ddwyieithog ar gais		○ The notice and Agenda for the Council's meetings will be bilingual on request.
○ Bydd y cofnodion dwyieithog ar gais		○ The minutes will be bilingual on request.
Cyfarfodydd wyneb yn wyneb gyda'r cyhoedd	12	Face-to-Face meetings with the public
○ Nid yw'r Cyngor yn gallu cynnig cyfarfodydd wyneb yn wyneb gyda'r cyhoedd yn Gymraeg. Er hynny, pan fo aelod o'r cyhoedd yn cysylltu â'r Cyngor yn dymuno		○ The Council cannot provide face-to-face meetings with members of the public in Welsh. However when a member of the public contacts the Council wishing to

siarad Cymraeg, bydd y Clerc yn esbonio'r sefyllfa yn garedig a chynnig y cyfle i'r unigolyn i drafod y mater yn Saesneg neu anfon ei ymholiad yn ysgrifenedig yn Gymraeg.		spek Welsh, the Clerk will politely explain the situation and offer the individual the opportunity to discuss the matter in English or send in their enquiry in written form in Welsh.
Hunaniaeth gorfforaethol	14	Corporate identity
Bydd enw'r Cyngor yn Gymraeg neu'n ddwyieithog.		The Council's name is to be in Welsh or Welsh and English.
Yng nghyd-destun gweithgareddau hysbysebu a chyhoedduswydd bydd materion sy'n ymwneud â'r Gymraeg, addysg Gymraeg, Treth y Cyngor a gwybodaeth am etholiad/isetholiad lleol yn ddwyieithog.		Advertising and publicity activities dealing with the Welsh language, Welsh medium education, Council tax, information about local elections/by-elections will be bilingual.
Bydd hysbysebion a hysbysiadau y Cyngor - i'w gosod yn y wasg, ar hysbysfyrddau neu mewn unrhyw gyfrwng arall, sydd yn ymwneud â'r Gymraeg, addysg Gymraeg, Treth y Cyngor, a gwybodaeth am etholiad/isetholiad lleol yn ddwyieithog.		Council advertisements and notices dealing with the Welsh language, Welsh medium education, Council tax, information about local elections/by-elections – to be placed in the press, on notice boards or any other medium will be bilingual.
Bydd hysbysebion swyddi yn ymddangos yn ddwyieithog mewn cyhoeddiadau Saesneg/dwyieithog ac yn Gymraeg yn unig mewn cyhoeddiadau Cymraeg gyda throednodyn yn Saesneg.		Job advertisements will appear bilingually in English/bilingual publications and in Welsh only in Welsh language publications with a footnote in English.
Gwasanaethau a ddarperir gan drydydd parti	18	Services provided by a third party
Bydd unrhyw drefniadau a wneir gan y Cyngor i ddefnyddio trydydd bartïon i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus ar ei ran yn cydymffurfio â gofynion penodol y Cynllun fel a amlinellwyd gan y Cyngor. Bydd y Cyngor yn nodi pa fesurau perthnasol o'r Cynllun y bydd angen i'r trydydd parti gydymffurfio â nhw yn y manylbau tendro neu gontract.		Any arrangements made by the Council to use a third party to deliver services to the public on its behalf will comply with the specific requirements in the Scheme as outlined by the Council. The Council will outline which relevant measures in the Scheme the third party will have to adhere to within the tendering or contract specifications.
Bydd angen i'r trydydd parti gadarnhau ei fod wedi cydymffurfio â'r mesurau perthnasol o'r Cynllun trwy lythyr		The Third party will need to confirm that it has complied with the relevant aspects of the Scheme by letter.
Trefniadau gweinyddol a monitro	19	Administrative arrangements and monitoring

○ Mae gan y Cynllun hwn gefnogaeth lawn y Cyngor.		○ This scheme has the full support of the Council.
○ Y Clerc fydd yn gyfrifol am weithrediad y Cynllun o ddydd i ddydd o fewn y Cyngor.		○ The Clerk will be responsible for implementing the Scheme on a day-to-day basis within the Council.
○ Yn ôl y galw bydd y Clerc yn sicrhau bod canllawiau a chyfarwyddiadau ar gael i bawb sydd yn ymwneud â gweithredu'r Cynllun.		○ According to need, the Clerk will ensure that guidelines and instructions will be available to all who are involved in the implementation of the scheme.
○ Clerc y Cyngor fydd yn gyfrifol am fonitro gweithrediad y Cynllun.		○ Responsibility for monitoring the Scheme will rest with the Clerk of the Council.
○ Bydd y Cyngor yn derbyn Adroddiad blynyddol byr ar weithrediad y Cynllun, a fydd yn cael ei gyhoeddi'n lleol [e.e. y wasg leol, byrddau arddangos lleol, papur bro misol ayyb], ac anfonir copi ohono at Gomisiynydd y Gymraeg. Bydd y Cyngor hefyd yn gwahodd trigolion Cymraeg yr ardal i gynnig eu barn am y gwasanaeth a sut y gellir ei wella, trwy gadw copi cyhoeddus o'r Adroddiad yn y man cyhoeddus.		○ The Council will receive a brief annual report on implementing the Scheme that will be displayed locally (for example, the local press, local information boards, monthly papur bro and so on] with a copy being sent to the Welsh Language Board. Also the Council will invite local Welsh speaking residents to offer their views on the service and how it could be improved, by placing a copy of the Report in a public place.
○ Bydd y Cyngor yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r cynllun yn rheolaidd.		○ The Council will publicise the Scheme regularly
Cwynion	20	Complaints
Dylid cyfeirio unrhyw sylwadau, cwynion neu awgrymiadau sy'n gysylltiedig â'r Cynllun i sylw: Val Harvey – The Granary, Pendoylan Road, Groesfaen, CF72 8NF		Any comments, complaints or suggestions regarding the Scheme should be addressed to: Val Harvey – The Granary, Pendoylan Road, Groesfaen, CF72 8NF.
Adolygu	21	Review
Bydd y Cyngor yn adolygu cynnwys y Cynllun hwn pob 3 blynedd.		The Council shall review the contents of this Scheme every 3 years.